

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.8.2020
COM(2020) 384 final

2020/0179 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT

**om ändring av beslut nr 445/2014/EU om inrättande av en unionsinsats för evenemanget
Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033**

(Text av betydelse för EES)

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

Evenemanget Europeisk kulturhuvudstad regleras av beslut nr 445/2014/EU¹ när det gäller kulturhuvudstäderna för åren 2020–2033. I bilagan till beslutet finns en kronologisk förteckning över när varje medlemsstat (två per år) eller ett kandidatland/en potentiell kandidat som deltar i programmet Kreativa Europa eller i efterföljande unionsprogram till stöd för kultur har rätt att stå som värd för evenemanget. Tävligen om kulturhuvudstadstiteln startar sex år före det berörda kulturhuvudstadsåret genom att den relevanta myndigheten offentliggör en inbjudan att lämna in ansökningar.

Genom beslut (EU) 2017/1545² utvidgades evenemanget till städer i länder i Europeiska frihandelssammanslutningen som är parter i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som deltar i programmet Kreativa Europa eller i efterföljande unionsprogram till stöd för kultur. Den kalender som fogats till beslut nr 445/2014/EU ersattes därför med den kalender som fogats till beslut (EU) 2017/1545.

De allmänna och särskilda målen för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad beskrivs i artikel 2 i beslut nr 445/2014/EU. De är följande: värna om och främja kulturernas mångfald i Europa, främja kulturens bidrag till städernas långsiktiga utveckling, öka omfattningen och mångfalden av samt stärka den europeiska dimensionen i städernas kulturutbud, däribland genom samarbete över gränserna, bredda tillgången till och deltagandet i kulturlivet, stärka kultursektorns kapacitet och dess kopplingar till andra sektorer samt göra städerna mer kända internationellt via kultur.

Förverkligandet av dessa mål, som är kopplat till rörlighet, resor, anordnande av evenemang och allmänhetens deltagande, har allvarligt äventyrats av covid-19-pandemin, som fått stora konsekvenser för genomförandet och förberedelserna av de aktuella och kommande kulturhuvudstadsevenemangen.

I beslut nr 445/2014/EU möjliggörs inte den flexibilitet som krävs för att man ska kunna beakta dessa extraordinära omständigheter.

För att målen för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad ska kunna uppnås under dessa omständigheter måste det göras ändringar av beslut nr 445/2014/EU. Dessa ändringar bör inte avvika från de ursprungliga principerna, reglerna eller förfarandena enligt beslutet, utan begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att hantera denna situation utan motstycke.

De europeiska kulturhuvudstäder som drabbats värst är naturligtvis de städer som nu skulle ha genomfört sina kulturhuvudstadsår (de två kulturhuvudstäderna för år 2020) eller de städer som nu skulle ha intensifierat sina förberedelser för att vara redo i tid för nästa år (de tre kulturhuvudstäderna för år 2021). De två kulturhuvudstäderna för år 2022 och kulturhuvudstaden för år 2023 påverkas i mycket mindre utsträckning, eftersom de fortfarande har tillräckligt med tid för att ingående fundera över hur de ska justera sina program med hänsyn till olika scenarier med restriktioner i framtiden.

¹ Europaparlamentets och rådets beslut nr 445/2014/EU av den 16 april 2014 om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033 och om upphävande av beslut nr 1622/2006/EG (EUT L 132, 3.5.2014, s. 1).

² Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/1545 av den 13 september 2017 om ändring av beslut nr 445/2014/EU om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033 (EUT L 237, 15.9.2017, s. 1).

De båda kulturhuvudstäderna för år 2020 har varit tvungna att senarelägga eller ställa in alla evenemang sedan mars månad 2020 utan att veta när läget återigen kommer att bli normalt. I praktiken kan de inte genomföra sina kulturhuvudstadsår eller dra nytta av sitt goda förberedelsearbete. En eventuell förlängning av programmen för Europeiska kulturhuvudstadsåret 2020 till en viss tidpunkt under 2021 skulle kasta nytt ljus över verksamheten i de båda kulturhuvudstäderna för år 2020 under de första månaderna av 2021, även om det inte skulle kompensera de två städernas stora förluster. Det skulle också innebära att de under en längre tid kan stå i det rampljus som förknippas med Europeiska kulturhuvudstäder.

Covid-19-pandemin har också medfört stor osäkerhet på nästan alla områden som rör kulturhuvudstadsåret 2021 i fråga om otrygg framtida finansiering från offentliga och privata partner, ovisshet om säkerhetsregler som både påverkar medborgarnas deltagande och de typer av evenemang som kommer att tillåtas, resebegränsningar som minskar flödet av turister och möjligheterna till europeiska/internationella partnerskap. De förebyggande åtgärderna har lett till att förberedelserna hos de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 avstannade vid den kritiska punkt då de under normala förhållanden annars skulle ha intensifierat sina ansträngningar. De grupper som ansvarar för genomförandet har varit isolerade under några månader samtidigt som det är osäkert om potentiella avtalsparter kan överleva ekonomiskt. En senareläggning av kulturhuvudstadsåret för de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 till en viss tidpunkt under 2022 eller 2023 rekommenderas därför.

Till följd av Förenade kungarikets utträde ur unionen återstår det bara en europeisk kulturhuvudstad för år 2023 i kalendern. En mer balanserad lösning skulle vara att senarelägga evenemangen för två av de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 till år 2023, vilket innebär tre kulturhuvudstäder under 2022 och tre kulturhuvudstäder under 2023. Genom en sådan balanserad lösning skulle evenemanget Europeisk kulturhuvudstad synliggöras i största möjliga utsträckning.

För att göra en anpassning till omständigheterna enligt beskrivningen ovan och ge de två kulturhuvudstäderna för år 2020 möjlighet att förlänga sina kulturprogram till en viss tidpunkt under 2021 samt senarelägga kulturhuvudstadsåren för 2021 års värdländer krävs det en ändring av beslut nr 445/2014/EU.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

• Rättslig grund

Genom detta förslag ändras beslut nr 445/2014/EU om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2023. Det baseras därför på samma rättsliga grund, dvs. artikel 167.5 i EUF-fördraget.

• Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)

Eftersom beslut nr 445/2014/EU är en unionsrättsakt kan den endast ändras genom en motsvarande rättsakt. Medlemsstaterna kan inte agera på egen hand.

• Proportionalitetsprincipen

De ändringar som föreslås är anpassade för att hantera den extraordinära situation som uppstått för de europeiska kulturhuvudstäderna för åren 2020 och 2021 genom att det föreskrivs gynnsammare villkor så att de ska kunna genomföra sina kulturprogram och sin kulturverksamhet på ett sätt som säkerställer att evenemangets mål uppnås.

De föreslagna ändringarna går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå ovanstående mål, eftersom de begränsas till ändringar som rör åren 2020 och 2021, då pandemins konsekvenser förväntas vara som störst.

- **Val av instrument**

Europaparlamentets och rådets beslut nr 445/2014/EU är en unionsrättsakt. Den kan endast ändras genom en rättsakt av samma typ.

3. RESULTAT AV SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER

Kommissionen har sedan utbrottet av covid-19-pandemin hållit en nära kontakt och dialog med de grupper som ansvarar för genomförandet av alla kulturhuvudstadsevenemang under åren 2020–2023 i olika enskilda, bilaterala och gemensamma konstellationer för att bilda sig en bättre uppfattning om pandemins konsekvenser för genomförandet och förberedelserna av nuvarande och kommande kulturhuvudstadsevenemang. De grupper som ansvarar för genomförandet har också diskuterat med sina respektive styrelser och sina lokala, regionala och nationella myndigheter för att tillsammans undersöka hur man bäst går vidare. Kommissionen har också kontaktats direkt av vissa nationella myndigheter (Irland, Rumänien, Grekland, Litauen, Luxemburg, Ungern och Serbien).

Följande fyra gemensamma webbmöten anordnades under perioden: En gemensam telefonkonferens den 2 april med de två kulturhuvudstäderna för år 2020 och företrädare för de irländska och kroatiska kulturministerierna. Ett gemensamt webbmöte den 29 april med de två kulturhuvudstäderna för år 2022. Ett gemensamt webbmöte den 30 april med de tre kulturhuvudstäderna för år 2021. Ett gemensamt webbmöte den 5 maj med de åtta kulturhuvudstäderna för åren 2020–2023.

På uppmaning av kommissionen skickade alla kulturhuvudstäder för åren 2020, 2021, 2022 och 2023 en skrivelse (varav de flesta också var undertecknade av respektive kulturministerium) till kommissionen där de angav huruvida de ville förlänga/senarelägga kulturprogrammet för sina kulturhuvudstadsår med en väl underbyggd motivering till sina ståndpunkter.

I följande stycken ges en översikt över resultaten av denna samrådsprocess:

De två kulturhuvudstäderna för år 2020 har drabbats värst och mest direkt. Båda har varit tvungna att senarelägga eller ställa in alla evenemang sedan mars månad 2020 utan att veta när (och om) läget återigen kommer att bli normalt. I praktiken kan de inte genomföra sina kulturhuvudstadsår eller dra nytta av de stora investeringar som gjorts. De båda grupper som ansvarar för att genomföra evenemanget Europeisk kulturhuvudstad har varit tvungna att säga upp personal och befinner sig i "halvdvala".

I de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 har pandemin lett till mycket stor osäkerhet på nästan alla områden som rör förberedelserna. Det gäller otrygg framtida finansiering från offentliga och privata partner, ovisshet om framtida säkerhetsregler som både påverkar medborgarnas deltagande och de typer av evenemang som kommer att tillåtas, resebegränsningar som minskar flödet av turister och möjligheterna till europeiska/internationella partnerskap. De förebyggande åtgärderna har lett till att förberedelserna hos de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 avstannade vid den kritiska punkt då de under normala förhållanden annars skulle ha intensifierat sina ansträngningar, eftersom de grupper som ansvarar för genomförandet har

varit isolerade, samtidigt som det är osäkert om potentiella avtalsparter kan överleva ekonomiskt.

De två kulturhuvudstäderna för år 2022 och kulturhuvudstaden för år 2023 påverkas i mycket mindre utsträckning, eftersom de fortfarande har tillräckligt med tid för att ingående fundera över hur de ska justera sina program med hänsyn till olika scenarier med restriktioner i framtiden.

Det framgår sammanfattningsvis att de europeiska kulturhuvudstäderna för åren 2020–2023 inte påverkas på samma sätt av pandemin.

De europeiska kulturhuvudstäder som drabbats värst är naturligtvis de städer som nu skulle ha genomfört sina kulturhuvudstadsår (de två kulturhuvudstäderna för år 2020) eller de städer som nu skulle ha intensifierat sina förberedelser för att vara redo i tid för nästa år (de tre kulturhuvudstäderna för år 2021).

Det är också värt att notera att kulturhuvudstäder för samma år kan påverkas i olika utsträckning, eftersom samma restriktioner inte gällde i hela Europa, kultursektorns motståndskraft och de lokala, regionala och nationella myndigheternas finansiella kapacitet inte var densamma och/eller städerna inte hade kommit lika långt med sina förberedelser när de drabbades av pandemin, vilket innebar att vissa städer var tvungna att ställa in sitt arbete när de i stället skulle ha behövt intensifiera arbetet.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Kommissionens förslag har inga direkta budgetkonsekvenser. Det Melina Mercouri-pris som delas ut till varje utsedd kulturhuvudstad i slutet av mars det år då evenemanget äger rum, enligt de villkor som anges i artikel 14 i beslutet, och kostnaderna i samband med det arbete som utförs av medlemmarna i den expertjury som utses av unionens institutioner och organ täcks av befintliga medel för programmet Kreativa Europa i budgetramen för 2014–2020 eller kommer att täckas av kommande unionsprogram till stöd för kultur efter 2020. Förslaget kommer inte heller att leda till att det blir fler europeiska kulturhuvudstäder under perioden 2020–2033.

5. ÖVRIGA INSLAG

Kommissionen föreslår följande:

- Att antalet medlemsstater i kalendern i bilagan utökas till fler än två för år 2023.
- Att de kulturhuvudstäder som utsetts av Kroatien och Irland för år 2020 ges möjlighet att genomföra sina program till och med den 30 april 2021 utan ändring av det år de utsetts för.
- Att det år då Rumänien och Grekland har rätt att stå som värd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad senareläggs och flyttas från 2021 till 2023.
- Att det år då ett kandidatland eller en potentiell kandidat har rätt att stå som värd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad senareläggs och flyttas från 2021 till 2022.
- Att giltigheten för de förfaranden som avses i artiklarna 7–11 och artikel 13 i beslut nr 445/2014/EU och som redan har avslutats för kulturhuvudstadsåret 2021 bekräftas (med enbart en ändring av kulturhuvudstadsåret enligt ovan).

- Att datumen för inlämning av slututvärderingarna för de två kulturhuvudstäderna för år 2020 uppdateras i enlighet med detta.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT

om ändring av beslut nr 445/2014/EU om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 167.5,
med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och
av följande skäl:

- (1) Målen för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad är, i enlighet med artikel 2 i beslut nr 445/2014/EU, att värna om och främja kulturernas mångfald i Europa, att främja kulturens bidrag till städernas långsiktiga utveckling, att öka omfattningen och mångfalden av samt stärka den europeiska dimensionen i städernas kulturutbud, däribland genom samarbete över gränserna, att bredda tillgången till och deltagandet i kulturlivet, att stärka kultursektorns kapacitet och dess kopplingar till andra sektorer samt att göra städerna mer kända internationellt via kultur.
- (2) Förverkligandet av dessa mål förutsätter rörlighet, resor, anordnande av evenemang och allmänhetens deltagande, vilket är ytterst svårt, om inte helt omöjligt, att få till stånd under covid-19-pandemin.
- (3) Som en direkt konsekvens av de isoleringsåtgärder som vidtagits i Europa har kulturträffpunkter stängts och kulturevenemang inställts eller senarelagts på obestämd framtid. Europeiska och internationella kultursamarbetsprojekt har i hög grad avstannat, eftersom de fysiska gränspassagera har begränsats. På grund av snabbt minskade inkomster och nya behov på folkhälsoområdet står dessutom lokala, regionala och nationella myndigheter inför ett ökat budgettryck. Privat finansiering av kultur blir nu också allt svårare, eftersom det inte finns några offentliga evenemang att finansiera eller eftersom företagen prioriterar finansiering av folkhälsorelaterad verksamhet.
- (4) De nuvarande och kommande kulturhuvudstäderna påverkas i olika utsträckning främst beroende på vilket år de är kulturhuvudstäder. Det framgår att konsekvenserna är störst när det gäller genomförandet av evenemangen för de två kulturhuvudstäderna under 2020 och förberedelserna för de tre europeiska kulturhuvudstäderna för år 2021.

³ EUT C , , s. .

- (5) De två kulturhuvudstäderna för 2020 har varit tvungna att senarelägga eller ställa in alla evenemang sedan mars månad 2020 utan att veta när (och om) läget återigen kommer att bli normalt. I praktiken kan de inte genomföra sina europeiska kulturhuvudstadsår eller dra nytta av de stora investeringar som gjorts.
- (6) I de tre kulturhuvudstäderna för år 2021 har pandemin lett till mycket stor osäkerhet på nästan alla områden som rör förberedelserna. Det gäller otrygg framtida finansiering från offentliga och privata partner, ovisshet om framtida säkerhetsregler som både påverkar medborgarnas deltagande och de typer av evenemang som kommer att tillåtas, resebegränsningar som minskar flödet av turister och möjligheterna till europeiska partnerskap. De förebyggande åtgärderna har lett till att förberedelserna hos de tre europeiska kulturhuvudstäderna för år 2021 avstannade vid den kritiska punkt då de under normala förhållanden annars skulle ha intensifierat sina ansträngningar, eftersom de grupper som ansvarar för genomförandet har varit isolerade, samtidigt som det är osäkert om potentiella avtalsparter kan överleva ekonomiskt.
- (7) I beslut nr 445/2014/EU möjliggörs inte den flexibilitet som krävs för att man ska kunna beakta dessa extraordinära omständigheter, särskilt inte förlängning eller senareläggning av det år då en bestämd stad är Europeisk kulturhuvudstad.
- (8) Beslut nr 445/2014/EU bör därför ändras på ett sätt som är särskilt anpassat till behovet att hantera denna exceptionella situation så att de städer som utsetts till europeiska kulturhuvudstäder och som påverkats mest av pandemin kan genomföra sina program på ett sätt som gör det möjligt att uppnå målen för evenemanget.
- (9) Efter en samrådsprocess med berörda städer och medlemsstater har det konstaterats att det är lämpligt att ge de europeiska kulturhuvudstäder som utsetts av Kroatien och Irland för år 2020 möjlighet att fortsätta genomföra sina program till och med den 30 april 2021 utan ändring av det år de utsetts för. Artiklarna 3, 4 och 16 i beslut 445/2014/EU bör därför ändras i enlighet med detta.
- (10) Efter en samrådsprocess med berörda städer och medlemsstater har det konstaterats att det år då Rumänien och Grekland har rätt att stå som värd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad bör flyttas fram från 2021 till 2023 och att det år då ett kandidatland eller en potentiell kandidat har rätt att stå som värd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad bör flyttas fram från 2021 till 2022. Artikel 3 i beslut nr 445/2014/EU och den kalender som återfinns i bilagan till det beslutet bör därför ändras i enlighet med detta. Det här beslutet bör inte påverka giltigheten när det gäller de förfaranden som avses i artiklarna 7–11 och artikel 13 och som redan har avslutats för kulturhuvudstadsåret 2021.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Beslut nr 445/2014/EU ska ändras på följande sätt:

- (1) Artikel 3 ska ändras på följande sätt:
 - (a) I punkt 2 ska andra stycket ersättas med följande:

”Varje år ska högst en stad utses i var och en av de två medlemsstaterna i den kalender som anges i bilagan (nedan kallad *kalendern*) och, under de år det är aktuellt, en stad i ett land som ingår i Europeiska frihandelssammanslutningen och som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (nedan

kallat *Eftaland i EES*), ett kandidatland eller i en potentiell kandidat eller en stad i ett anslutande land enligt de villkor som anges i punkt 5. Under 2023 ska högst en stad i var och en av de tre medlemsstater som anges i kalendern i bilagan inneha titeln Europeisk kulturhuvudstad.”

(b) Punkt 3 ska ersättas med följande:

”Städer i medlemsstaterna ska ha rätt att inneha titeln Europeisk kulturhuvudstad i ett år i den ordning medlemsstaterna anges i kalendern. De städer som är Europeiska kulturhuvudstäder under 2020 ska ha möjlighet att fortsätta att genomföra sina kulturprogram till och med den 30 april 2021 utan ändring av det år de utsetts för.”

(2) I artikel 4.2 ska andra stycket ersättas med följande:

”Kulturprogrammet ska löpa under kulturhuvudstadsåret och ska inrättas särskilt för titeln enligt kriterierna i artikel 5. De städer som är Europeiska kulturhuvudstäder under 2020 ska ha möjlighet att fortsätta att genomföra sina kulturprogram till och med den 30 april 2021.”

(3) I artikel 16.1 ska följande stycke läggas till som femte stycke:

”De städer som är Europeiska kulturhuvudstäder under 2020 ska upprätta sina utvärderingsrapporter och översända dem till kommissionen senast den 30 april 2022.”

(4) Bilagan ska ersättas med texten i bilaga I till det här beslutet.

Artikel 2

De förfaranden som avses i artiklarna 7–11 och artikel 13.2 a i beslut nr 445/2014/EU och som redan avslutats för kulturhuvudstadsåret 2021 ska även fortsättningsvis vara giltiga. Kulturhuvudstadsåret ska ändras i enlighet med bilagan till det här beslutet.

Artikel 3

Detta beslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande